

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. „Slovenski Narod“
velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Pred demisijo Poincareja?

Poincare se je odločil, da se zaradi bolezni umakne iz političnega življenja - Njegov odstop bo izzval krizo vlade - Briand bo sestavil vlado republikanske koncentracije

— Pariz, 27. julija. Ministrski predsednik Poincare je obvestil svoje sodelavce v vladi o svoji nameri demisije. Kakor znano, je Poincare resno obel in so zdravniki ugotovili, da ima vnetje požiralnika in želodčne tvore. Ker smatrajo operacijo za neizbežno so mu nasvetovali, naj se popolnoma umakne iz političnega življenja vse dotlej, dokler popolnoma ne okreva. Na prigovarjanje svoje žene se je Poincare res odločil, da odstopi.

V vladnih vrstah je izzval ta sklep ministrskega predsednika, če tudi ni prišel povsem nepričakovano, veliko senzacija in vznemirjenje. Takoj po seji parlamenta se je sestala vlada k posvetovanju, ki je trajalo vse do polnoči. Na seji ministrskega sveta se je obširno razpravljalo o situaciji in o posledicah, ki bi jih izzvala vladna kriza tik pred sestankom reparacijske konference v Haagu in pred rešitvijo najvažnejših zunanje-političnih problemov. Ministrski svet je končno pooblastil ministra Brianda in Barthoua, da vplivata na Poincareja, naj ostane še nadalje v vladi in si vzame za čas zdravljenja samo primeren dopust. Uverjeni so, da se bo našla možnost za ureditev tega vprašanja brez demisije. V političnih krogih opozarjajo na primere drugih vlad, zlasti pa na primer nemškega kancelarja dr. Müllerja, ki je bil nevarno bolan, pa je vendarle obdržal svoje mesto. Poincare doslej ni sprejel nobenega teh predlogov. Tudi uspehi misije Brianda in Barthoua so zelo dvomljivi.

— Pariz, 27. julija. Če ostane ministrski predsednik Poincare pri svojem sklepu in poda demisijo, je kriza vlade neizbežna. Prišlo bo ali do rekonstrukcije vlade ali pa do sestave popolnoma novega kabineta. Koikor se doznava, da bo po informacijah iz poučenih krogov obrnil predsednik naprej na Brianda, ki prihaja tako glede na svoje politično naziranje, kakor glede svojega velikega ugleda v inozemstvu in v parlamentu najprej v poštev kot naslednik Poincareja. Domneva se, da bi Briand v tem primeru sestavil bolj levičarsko vlado in uresničil republikansko koncentracijo, ki jo smatra on kot nujno potrebno za rešitev važnih notranjih in zunanje-političnih problemov, ki so našli sedaj na dnevnem redu. Kriza vlade bo vsekakor rešena v par dneh in

bo takoj nato zopet sklicano zasedanje parlamenta, ki je bilo sredi dokaj nepričakovano odloženo, da parlament še pred pričetkom haške konference izrazi novi vladi zaupanje in ji da potrebno avtoriteto za razprave na reparacijski konferenci v Haagu. Za primer pa, da bi si Poincare vendarle premislil in ostal na svojem mestu, ga bo za časa bojevanja zastopal Briand, ki bo tudi v tem primeru zastopal Francijo na reparacijski konferenci v Haagu.

— Pariz, 26. julija. Zbornica je večeraj popoldne nadaljevala posvetovanja o raznih zakonskih osnutkih, med njimi tudi o zakonskem osnutku glede pravo- sodne reforme. Predsednik finančne komisije Malvy je pozval zbornico, naj

postavi na dnevni red prihodnje seje zakonski osnutek o dodatnih kreditih in davčnih olajšavah. Malvy se ni zapustil govorniške tribune, ko se je dvignil pravosodni minister Barthou in prečital dekret, ki proglašal parlamentarno zasedanje za zaključeno. Po teh besedah je nastal v dvorani, posebno na levi, velik ropot. Poslanec Leon Blum, vodja socialistov, se je dvignil z zahtevno, naj zbornica v protest proti postopanju vlade odkloni sejni zapisnik. Pri glasovanju, ki je sledilo takoj na to, je bil sejni zapisnik dejansko z 267 proti 525 glasovom odklonjen. Zopet je nastal v dvorani ropot in sejo je bilo treba prekiniti. Po zopetni otvoritvi se je ponovno glasovalo o sejnem zapisniku, ki je bil to pot sprejet, nakar je bila seja zaključena.

16 letni deček izginil

Na policiji je te dni prijavila Marija Culkar, žena monterja mestne plinarne, stanujoča na Selu 32, da je njen sin, 16-letni sin Franc Culkar, neznano kam izginil. Morda je deček pobegnil od doma, ker je dobil slabo spricoval v šoli, ni pa izključeno, da je pri kopanju v Savi utonil. Nazadnje ga je videla pri kopanju na Savi Marija Tomažičeva iz Most. Deček je za svojo starost primerno razvit, je okroglega obraza, plavalas. Nosil je siv suknjič in rjave hlače.

Železniška nesreča v Parizu

— Pariz, 27. julija. Sinoči se skočil iz tira pariški ekspresni vlak, ki vozi na progi Pariz - Marseilles. Šest potnikov je bilo težje ranjenih, dočim smrtnih žrtev ni bilo. Pač pa je materialna škoda zelo velika. Nesreča je nastala zaradi napačno postavljenih kretnic na pariškem predkolodvoru.

„Bremen“ na povratku

— Newyork, 27. julija. V petek ponoči je nemška orjaška ladja „Bremen“ odplula iz Newyorka in se vrača v Nemčijo. Tekom štiritidnevnega zasedanja v newyorkski luksi si je ogledalo notranjo ureditev tega kolosa nad 75.000 ljudi.

Eksplodizija na angleški križarki

— London, 27. julija. Eksplodizija na angleški križarki „Devonshire“ je zahtevala 12 človeških žrtev. 13 mornarjev je zadobilo težje poškodbe.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.8525, Berlin 13.5775, Bruselj 7.9176. Budimpešta 9.9226, Curih 10.959, Dunaj 8.0397, London 276.36, Newyork 56.845, Pariz 223.23, Praga 168.61, Trst 297.80.

INOZEMSKA BORZA.

Curih: Beograd 9.1275, London 25.2225, Newyork 519.80, Pariz 20.285, Milan 27.185, Madrid 75.80, Berlin 123.90, Dunaj 73.25, Beograd 9.1275, Praga 15.385, Bukarešta 3.075, Budimpešta 90.575, Sofija 3.75.

Pogajanja med Anglijo in Rusijo za obnovo diplomatskih odnosov

Jutri prispe v London sovjetski pooblaščenec, nakar bodo v ponedeljek pričela pogajanja — Henderson upa na skorajšnji sporazum.

London, 27. julija. Po službenem obvestilu bo prišel pooblaščenec delegat sovjetske vlade, poslanik v Parizu Dogalevski v nedeljo v London, kjer se bodo v ponedeljek pričela pogajanja za obnovo odnosov med Anglijo in sovjetsko Rusijo. Zunanji minister Henderson je izjavil, da bo pogajanja zelo pospešil, ker smatra, da ne bo prišlo do posebnih težav. Angleška vlada zahteva od Rusije samo to, da se njeni diplomatski zastopniki odrečejo vsakršni komunistični propagandi na angleškem ozemlju.

Državni podtajnik kanadskega zunanjega ministrstva je po vestih iz Ottave izjavil, da Kanada ne bo brezpogoje sledila vzhodu Anglije glede obnove diplomatskih odnosov s sovjetsko Rusijo, da pa se bo udeležila splošne konference, ki se bo bala s tem vprašanjem. V ostalem pa je Kanada popolnoma samostojno prekinila odnose z Rusijo in jih lahko tudi samostojno obnovi, ne da bi se morala pri tem ozirati na Anglijo.

Ogromna mezdna borba v Angliji

Če do ponedeljka ne pride do sporazuma, bo izprtih nad 500 tisoč delavcev bombažne industrije

— London, 27. julija. Današnji listi poročajo da grozi v bombažni industriji največja izprta delavstva, kar za doslej beleži ta industrijska panoga v Angliji. Med delavstvom in podjetniki se vrše že del časa pogajanja za znižanje mezd. Delodajalci so prvotno zahtevali 25 odstotno znižanje, so pa tekom pogajanj popustili na 8

odstotkov. Vendar pa delavski zaupniki tudi to zahtevo odklanjajo in vztrajajo pri tem, da ostanejo delavske mezde nespremenjene. Najhujša borba se vrši v okrožju Lanchashaya. Če pogajanja ne bodo dovedla do sporazuma, bo v ponedeljek izprtih nad 500.000 delavcev, prizadetih pa bo 16.000 tovarn.

Katastrofalen potres na Japonskem

Snoči je zadela Japonsko slična potresna katastrofa, kakor leta 1923 — Podrobnosti še niso znane, ker so prekinjene zveze

— Tokio, 27. julija. Japonsko je v minuli noči zadela ponovno potresna katastrofa, kakršne že spadajo v tej deželi večnih potresov in prirodnih katastrof na dnevni red. Nedavno močni potresni sunki so v hipu omajali tudi najmočnejše stavbe ter povzročili po dosedanjih ugotovitvah ogromno materialno škodo. Potresno ozemlje se razteza na pokrajino med Tokijem in Jokohamo. Prebivalstva se je polastila silna panika. Vse je poskakalo iz postelj in napol nago zbežalo na ulice in na prosto, da se reši pred katastrofalnimi posledicami dobro znanih japonskih potresov. Nocojšnji potres je po mnenju večšakov še prekosil silovitost potresa iz 1. l. 1923. Največjo škodo je potres napravil v letovišču Tamakura. Železniški promet med Tokijem in Jokohamo je prekinjen. Pretrgane so vse telefonske zveze s potresnim ozemljem.

— London, 27. julija. Poročila iz Tokija o nocojšnjem katastrofalnem potresu so zelo pomanjkljiva in splošna. Iz dejstva pa, da je potres v hipu prekinil železniški promet v okolici Tokia na več krajih, dvigajoč železniško progno kar v zrak in rušoč številne mostove, se lahko sklepa, da je morala nocojšnja potresna katastrofa zahtevati tudi izredno veliko število človeških žrtev. Poročila iz Japonske navajajo, da so na mnogih krajih izbruhnili požari, ki so uničili cele kraje.

— Jokohama, 27. julija. Najkatsrofalnejši potresni sunki so zadeli okraje

in mesta Mojurga, Tambilo, Mahači, Latakueka in Kvito. Iz Tokija in Jokohame so odšle v potresno ozemlje številne rešilne ekspedicije. Vlada je poslala v porušene kraje večje število poilkov, da vzdrže javni red in mir ter preprečijo pljenje.

Izbruh vulkana na Havaji

— Honolulu, 27. julija. Vulkan Kilaua na otoku Havaji je začel včeraj nenadoma bruhati. Ogromni plameni švigajo do 150 m visoko v zrak, iz ognjenika pa se dviga ogromen oblak dima. Zareče kamenje je zasulo okolico več kilometrov daleč.

Veliko zanimanje za proces proti dr. Tuki

Razpravi bo prisostvovalo mnogo inozemskih novinarjev — Obramba predlaga 60 novih prič

— Bratislava, 27. julija. V ponedeljek se bo pričela z veliko napetostjo pričakovana razprava proti poslancau Vojtehu Tuki, ki je obtožen zaradi špijonaže v korist Madžarske. Dasi bo velik del razprave tajen, se je kljub temu prijavilo veliko število domačih in inozemskih novinarjev. Ker so prostori v porotni dvorani bratislavskega sodišča zelo omejeni, bo sodišče dovolilo vstop k razpravi kvečjemu 50 osebam. V zadnjem času se je obrambi posrečilo privedi v Brati-

slavo mnogo novih prič. Nove prič, ki jih je do 60, in so iz vseh delov Českoslovaške, bo posebej zaslišal sam predsednik. Med odličnimi pričami je imenovit poslanca Hlinko in v Ameriki živečega urednika ameriškega lista „Slovenski dennik“ dr. Avgusta Kofika, ki potuje trenutno po Evropi. Razen te bo povabljenih na pričevanje več poslancev, slovaških notarjev in največji živeči slovaški pesnik Martin Rásus.

Tudi Anglija proti Youngovemu načrtu

Narajajoče nerazpoloženje v angleških krogih — Anglija bo zahtevala znatnejše izpremembe razdelitvenega ključa, kar bo podkrepilo tudi naše stališče

— London, 27. julija. V angleški javnosti se množe glasovi, ki dokazujejo, da bo Anglija po načrtu, ki je bil sprejet v Parizu znatno prikrajšana na svojih reparacijskih prejemkih. Temu razpoloženju je dal duška vodja angleške liberalne stranke Lloyd George, ki je v spodnji zbornici nastopil proti razdelitvenemu ključu Youngovega reparacijskega načrta, češ, da bo ž njim Anglija prikrajšana. Na veliko iznenadjenje vse poslanske zbornice je vlada izjavila, da soglašajo z Lloyd Georgevim izvaljanjem in da vlada še ni obvezana da sprejme Youngov načrt brez vsakršnih izprememb tako, kot je bil sprejet na reparacijski konferenci v Parizu.

— Beograd, 27. julija. Po vestih iz Londona je angleška vlada izjavila, da

Youngovega načrta ne bo mogla sprejeti v dosedanj obliki in da bodo potrebne primerne korekture v korist Anglije, ki bi bila s tem načrtom prikrajšana.

Vest o odporu angleške vlade proti Youngovemu načrtu je učvrstila naziranje naših vladnih krogov, ki smatrajo, da bo moral doživeti Youngov načrt znatne izpremembe tudi zategadelj, ker v dosednji obliki prinaša tudi drugim državam znatno škodo. Naši vladni krogi se nadejajo, da bo jugoslovnski delegaciji uspelo doseči vsaj tolikšne izpremembe Youngovega načrta, da bodo interesi Jugoslavije zavarovani vsaj v enaki meri kot so bili doslej. Jugoslovnska delegacija ne bo mogla pristati na nobeno znižanje dosedanjih reparacijskih predpisov.

Reparacijska konferenca se sestane 6. avgusta v Haagu

Uradno poročilo o doseženem sporazumu — Sestava francoske delegacije

— Pariz, 27. julija. Sinoči je zunanje ministrstvo izdalo uradno obvestilo, da je dosežen med zavezniški sporazum, da se bo vršila konferenca vlad, na kateri se bo razpravljalo v Youngovem reparacijskem načrtu, v Haagu. Konferenca se bo sestala 6. avgusta ob 10. dopoldne. Francosko zunanje ministrstvo je že odposlalo v Haag posebno komisijo, da poišče prostore za francosko delegacijo. Francosko

delegacijo bodo tvorili reparacijski strokovnjaki, ki so se udeleževali vseh dosedanjih reparacijskih razprav in ki do dobra poznajo ves problem. Delegaciji bo načeloval zunanji minister Briand.

— Haag, 27. julija. Diplomatske delegacije so zasedle vse razpoložljive sobe v ševeninskih hotelih, kjer se bodo nastanili delegati posameznih držav na mednarodni reparacijski konferenci.

spominjal na pobratenje italijanskih fašističnih letalcev in komunistov v Odesi ob priliki poseta italijanske eskadrile vojnih letal.

Izmirljenje Zinovjeva s Stalinom

Moskva, 26. julija d. Kakor poročajo ruski listi, se je bivši voditelj levičarske opozicije Zinovjev, sporazumel s Stalinom in bo v kratkem prevzel vodstvo oddelka kominterne za zapadno Evropo.

Prijateljstvo med fašisti in komunisti

Rim, 27. julija o. Rusko letalo „Sovjetska krila“, ki je na svojem poletu preko Evrope dospelo v Rim, kjer je pozdravil sovjetske letalce sovjetski poslanik Kurski in predstavniki italijanskega letalstva. Pozdrav je bil zelo presrečen in v mnogem

bil z možem in ženo ter petimi otroci, ki so umrli žeje, ker je zmanjkalo v hladilniku vode ter niso mogli več nadaljevati vožnje.

Protivladna zarota v Peruju

London, 27. julija. a. Iz Lime poročajo, da je policija odkrila veliko, široko zasnovano protivladno zaroto. Aretiran je bil en senator, en poslanec in 4 druge ugledne osebnosti. Zaplenjenih je bilo mnogo tajnih listin. Pričakovati je novih aretacij.

En milijon za higijeno Bele in Suhe Krajine

V katerih vaseh v Beli in Suhi Krajini prično izvrševati najnujnejša javna dela po vzorcu Lukovice, prve vzorno asanirane vasi v državi

Ljubljana, 27. julija.

Začetkom leta 1924 je profesor dr. A. Stampar, načelnik ministrstva za narodno zdravje v »Glasniku« tega ministrstva očrtnal naloge državnih higijskih zavodov v higijski službi. Pokazal je nove smernice, po katerih naj se vrši higijsko delo v bodoče, ko je zapisal:

Prva etapa dela na organizaciji higijske službe ni mogla biti preveč ekstenzivna; ona se je mogla organizirati in razvijati samo okoli velikih središč, okoli večjih mest. Pogrešno bi bilo, če bi ostali pri prvi etapi, pri teh pripravah. Ko smo si zagotovili naše pozicije v glavnih središčih, v dobro urejenih in poskrbljenih zavodih, bomo šli naprej v higijski službi k zadnji etapi, v kateri moramo razviti najintenzivnejše in najekstenzivnejše delovanje. Druga etapa našega dela bo posvečena v glavnem asanaciji vasi. Pri tej priliki bomo prišli v stik z najširšimi sloji ljudstva in razvijali bomo naše delovanje v tem smislu, ki je prav za prav najvažnejše:

V higijskem dviganju naših vasi.

Ministrstvo za narodno zdravje je leta 1924. vzelo v svoj program asanirati s pomočjo svojih ustanov po celi državi vsako leto določeno število vasi in si je v ta namen zagotovilo v državnem proračunu potrebna denarna sredstva. Izbrala naj bi se najprej ena vas za vzorno asanacijo, kjer bi se na nekoliko primerih pokazalo, kako naj se n. pr. preskrbi z zdravno pitno vodo, kako naj bodo urejeni cestni kanali, dvorišča, gnojilišča, stranišča, greznice, stanovanjski prostori, hlevi in podobno. Istočasno naj bi se v taki vasi postavil Zdravstveni dom, ki bi skrbel za povzdigo ljudskega zdravja v celi okolici.

Izbrala naj bi se vasi, ki radi svojih pomanjivosti ogražajo vso okolico in so stalno žarišče nalezljivih bolezni. Razumljivo je, da pri tem obširnem programu samo denarna pomoč države ne bi mogla biti zadostna za izvršitev vseh potreb, temveč da bi bilo treba intenzivnega sodelovanja javnosti in posameznikov.

Z državno pomočjo na omenjeni način asanirana vas naj bi bila vzgled vsej okolici, ki bi se nato iz lastnih moči in s sodelovanjem Zdravstvenega doma prilagodila stanju v asanirani vasi. Tako bi se tekom nekaj desetletij ustvarilo po vsej državi mnogo lepih središč higijske misli in zdravega življenja na krajih, kjer so nekdo razsajale bolezni in prežgodnja smrt.

Ko je ministrstvo narodnega zdravja pozvalo inspektorja ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani, naj predloži kako vas v asanacijo in stavi konkretne predloge, je ta pozval v okrožnici vsa okrajna glavarstva, da sporoče vasi z zelo pomanjkljivimi higijskimi razmerami in številnim obolenjem za črevesnimi boleznimi. Izmed 18 predlaganih vasi za vzorno asanacijo je bila nato izbrana

Lukovica, ker se je dognalo, da vladajo tam najslabše higijske razmere.



Zdravstveni dom v Lukovici

Kamniški srez oz. njegov brdski okraj je veljal že dolgo vrsto let za inficiranega s tifuzom. Prebivalstvo se je premalo brigalo za zidavo vodovodov. Samo tri vasi so imele napeljavne vodovode, ki pa ob suši tudi niso zadostovali. Vsi drugi kraji so bili navezani na vodnjake in naravne studence, oz. kapnice. Lahko se reče, da ti vodnjaki, oz. zajetja nikjer niso ustrezala zahtevam higijene, bodisi da so bili slabo pokriti in slabo zavarovani, bodisi preblizu greznici in gnojilišč, odkoder so se okužili. To in pa popolnoma nazadnjaška gnojilišča in stranišča so povzročila, da je bil tifuz epidemičen in da je bilo vedno najti žrtve te dolgoletne in mučne bolezni.

Vodnjaki v Lukovici so bili postavljeni vsi na nižjih točkah kakor greznice in gnojilišča. Zemlja obstoji iz glin in laporja ter skrajno slabo filtrira. Poleg tega so bile greznice večinoma slabe in vodnjaki zelo slabo zavarovani, dovolj vzroka, da se je mogel pojaviti tifuz, ki je v Lukovici nastopal večkrat sporadično in v epidemijah, tako da je bila vsa vas razpita po svoji slabi vodi in se je v svetovni vojni ogibalo celo vojaštvo ter se ni tu nastanjalo. V suši je primanjkovalo vode v vseh vodnjakih in tako so segali ljudje še po slabših vodah.

Trebušni tifuz je nastopal večkrat tudi na Prevojah. Pregled vodnjakov je pokazal znake onesčičenja, ker so bili deloma preblizu, deloma nižje gnojilišč in greznici. Del občine stoji celo nižje potoka Radomlje ter ima radi tega zelo visoko stoječo talno vodo. Poleg tega je vsa vas večinoma revna in slabo zidana

V Krtini, ki stoji čisto na ravni, v zelo močvirnem svetu, se je istotako pojavil tifuz v glavnem radi onesčičenja vodnjakov. Takisto v Moravčah, Seli, Stegnah, Zalogu in Kokošnjah.

Občina Brezovica je čisto hribovska — stoji na kraškem terenu z vrlo redkimi studenci. V zadnjih letih se je stalno pojavljal tifuz. Posebno je bila po njem prizadeta vas Zele.

Razlogi, ki so bili vodilni pri določitvi Lukovice za vzorno asanacijo, so bili torej tehnični, kakor je iz navedenega razvidno. Niso pa to bili še vsi! Saj imamo širom Slovenije več krajev z epidemijami tifusa in mnogo še slabših glede higijskih nedostatkov. Lukovico karakterizira še nekaj tretjega:

ona je važna prehodna točka, naravno središče za velik del ozemlja.

Tu je stara prometna žila še od časa Rimljanov, tod se je vršilo preseljevanje narodov na jug, tod so korakale vojaške čete za Napoleonskih časov ter je bila sploh glavna cesta za voznike do otvoritve železnice na Trst. Razumljivo je, da za tak kraj, skozi katerega se vrši vedno velik promet, vprašanje pitne vode, pomeni vse. Pojav nalezljive bolezni ne ostane lokaliziran v vasi, marveč postane lahko usodopolen za bližnjo in daljnjo okolico.

Izrednega pomena je torej bilo, da se nezdružne razmere v Lukovici odpravijo.

Začelo se je delati tam, kjer je bila pomoč najbolj potrebna, namreč z zgradbo greznice. Velikost greznice se je določila glede na število stanovalcev v hiši. Gradile so se le dvodelne greznice na pretok tekočih snovi. Prebivalstvo je namreč želelo, da bi jim ostal gosteji kompleks odpadkov na razpolago za gnojenje, dočim bi se tekočina lahko izpeljala v kanalizacijo ali pa tudi izsesala.

Takih dvodelnih greznice se je zgradilo deset. Izvršena je bila vsa potrebna kanalizacija, v katero se je postavilo 9 betonskih šahtov s požirniki za površinsko vodo.

V Lukovici je bilo več vodnjakov, toda niti eden ni bil zanesljiv. Potrebno je bilo torej preskrbeti Lukovčanom zdravno pitno vodo.

V ta namen se je asaniral Vidčev vodnjak.

Poprej je bil ta vodnjak v vseh cizirih pomanjkljiv. Bil je postavljen poleg jarka z zastajajočo odpadno vodo, 7 m globok, obložen s kamenjem, med katerim je bilo opaziti več razpok, obod je bil iz kamena, deloma v razpadu, pokrov lesen in nepopoln, les na sesalki strohnel. Odtoka za odpadno vodo ni bilo, okrog vodnjaka je bilo vedno blato.

Nekateri posestniki so si popravili stranišča in gnojilišča ter prenovili hiše. Uredili se je trg, vrtovi ob severni strani državne ceste so dobili lično betonsko škarko, s čimer je cesta pridobila na širjavi in je ob sebi imela več prostora.

Končno je bil dograjen tudi

črpalka Higijela Paternoster v konstrukciji dr. Pirca, ki je dal svoj izum takoj patentirati.

Higijela Paternoster črpalka dr. Pirca dviga vodo iz poljubne globine. Pogon je tako lahek, da opravlja s črpalko lahko tudi otrok. Pri zmernem pogonu daje črpalka en liter vode na eno sekundo. V primeri s francoskimi črpalkami je črpalka dr. Pirca polovico cenejša, ker stane le 2500 dinarjev.

Pregled asanacij Higijenskega zavoda

Higijenski zavod je vršil doslej svoje asanacijsko delo v naslednji srezih, oz. vaseh:

Srez Kamnik.

V Prevojah in Gradšču je postavil 4 srednje greznice in gnojilišča, 8 malih greznic in gnojilišč ter 2 stranišča. Obračun še ni zaključen. Stroški po proračunu znašajo 30.924,50 Din.

Srez Črnomelj.

V Dobiličah standardni vodnjak, interese dobavili gramoz, les in izvršili dovoz materiala ter težaška dela. Stroški 11 tisoč 891 Din 55 p.

Srez Brežice.

V Sv. Lenartu vodnjak F. Kosca. Prispevek za črpalno in odtokne cevi je znašal 934,50 Din. V Sromljah standardni vodnjak (računi še niso predloženi) 7936,05 Din.

Srez Laško.

V Lašču studenec, interese dobavili gramoz, les in izvršili dovoz in težaška dela. Stroški 8.736,78 Din. V Laškem javno stranišče, v projektu, proračun znaša 17 tisoč 95 Din 2 p.

Srez Litija.

V Rdečem kalu kapnico 50 kub. metrov vsebine, interese dobavili gramoz, izvršili dovoz materiala in težaška dela. Stroški 33.844,14 Din. V Št. Vidu pri Stični vodnjak 7.089 Din.

Srez Ljubljana-okolica.

V Notranjih gorah vodnjak z zgradbo perišča, 4 gnojilišča z greznicami in 4 stranišča, interese dobavili gramoz, izvršili dovoz materiala in težaška dela 12.810 Din.

Srez Kranj.

V Stari Loki vodnjak 9.508 Din, v Hraščah istotako vodnjak 9.734,25 Din.

Srez Krško.

V Javorovici vodovod 68.000 Din, v tej svoti je že vstet prispevek občinskega odbora v znesku 5000 Din. V Malem Trnu studenec 16.239 Din (obli. odbor 3000 Din) in v Mrzljavi vasi vodovod, ki še ni dovršen 23.683,66 Din.

Srez Novo mesto.

V Tomažji vasi dva studenca po standardnem tipu 17.972,06 Din, v Bircni vasi kapnico, katere celokupni stroški so znašali 70.000 Din. Higijenski zavod je prispeval zanj 13.747 Din. V Petanah vodnjak 10.533 Din.

Srez Radovljica.

V Kamni gorici dva vodnjaka 17.784,40 Din.

Srez Maribor, desni breg.

V Hočah vodovod, katerega stroški so proračunjeni na 84.000 Din. Higijenski zavod je prispeval 350 m cevi.

Higijenski zavod je nadalje prispeval za asanacijo vodnjaka v Moravčah v kamniškem srezu 6197,68 Din, za vodovod v Lukovici 60.000 Din, za zgradbo vzornega gnojilišča, greznice, stranišča in smetišča pos. Makovcu v Mostah 3648 Din, za zgradbo ostalih objektov v Sp. Domžalah 3121,95 Din in za zgradbo vodnjaka v Mengšu 9147 Din.

V delu so še: asanacija vasi Gor. in Dol. Gradšču, obč. Št. Jernoj (13 gnojilišč, greznice in stranišča ter javen vodnjak, po proračunu 74.040,79 Din (oblastni odbor 27.000 Din), kapnica v Zloganju, obč. Škofljan, po proračunu 44.600 Din (obl. odb. 25.000 Din), kapnica v Sp. Dolnji vasi, obč. Škofljan, po proračunu 33.329,50 Din (obl. odb. 25.000 Din), vodovod v Drušji (Moravčah), obračun še ni zaključen. Higijenski zavod prispeva 200 m cevi in cement, a oblastni odbor 10.000 Din. K asanacijskim delom v okrajih Brežice-Sevnica je prispeval Higijenski zavod lani 20.000 Din in letos tudi 20.000 Din.

Kakor je razvidno iz navedenega pregleda asanacij je Higijenski zavod potrošil doslej za asanacijo vasi skupno 592.530,27 Din.

Kakšno pitno vodo imajo naše vasi

Higijenski zavod dobiva iz vseh krajev prošnje za asanacijo javnih objektov. Iz velikega kupa prošenj je potegnil dr. Pirc naslednje prošnje:

Slovni Higijenski zavod v Ljubljani.

Podpisani kmetje iz vasi Tremerje, obč. Sv. Krištof, prošjo, da bi se jih podpiralo pri gradnji vodovoda. Vas šteje 97 prebivalcev, 12 hišnih števil, 66 svinj in 45 goved. Vas je tik ob okrajni cesti Laško - Celje. Krasno lego ima. V njej se nahajajo trezni in varčni kmetje. Toda ta vas radi pitne vode ni vredna ničesar. Imamo le stare vodnjake, v katerih se zbira škodljiva voda iz raznih dvorišč. Pred kratkim smo imeli dva večja požara, ki nam je povzročili mnogo škode. Večkrat nas obiščejo tudi kužne bolezni. To ve tudi okrajni zdravnik dr. Čede, ki je skoraj iz vseh vodnjakov prepovedal uživanje vode. Ker nismo mi posestniki zadnji v tem kraju, smo se dogovorili, da bomo vse moči napeli in pričeli z gradnjo vodovoda. Našli smo stalno in nad vse čisto studenčnico, izvirajočo izpod Malča.



Sam bomo storili, kar se bo pač storiti dalo. Prosim, da bi se po vaših izvedenih ogledal kraj in nas podprli s primerno podporo. Prepričani smo, da nam boste ustregli. V naprej hvaležni.

Tremerje, obč. Sv. Krištof, 8. julija 1929.

Slede podpis.

Z asanacijo v večjem stilu smo pričeli včeraj v Beli Krajini, kjer vladajo obupne higijske razmere, je nadaljeval g. dr. Pirc. V četrti smo prešli iz fonda za pasivne kraje pol milijona dinarjev, včeraj pa je že odpotoval štab naših inženjerjev in delavcev v Črnomelj, kjer ostane predvidoma do konca leta, dokler ne bodo izvršena asanacijska dela. Po proračunu imamo zanje na razpolago:

V Beli Krajini

V Zeloheh (Božakovci) za popravilo vodnjaka	1.000 Din
V Radovčah za asanacijo studenca	10.000 »
V Gradcu za zgradbo vodnjaka	15.000 »
V Cerkevcih (Podzemelj) za asanacijo studenca	23.000 »
V Prelohi (Vinica) za zgradbo kapnice	70.000 »
V Novi Lipi za asanacijo studenca	23.000 »
V Stari Lipi za asanacijo studenca	23.000 »
V Gor. Suhorju za asanacijo studenca	23.000 »
V Tančji gori za asanacijo studenca	20.000 »
V Jerneji vasi za zgradbo vodnjaka	15.000 »
V Kočevju za zgradbo vodnjaka	20.000 »
V Lohi za zgradbo kapnice ali priključek na črnomeljski vodovod	70.000 »
V Dol. Paki za asanacijo studenca	15.000 »
V Osovcu za asanacijo studenca	25.000 »
V Sramovčah za asanacijo studenca	20.000 »
Skupaj	373.000 Din

V Suhi Krajini

V Moravi (Novi Lazi) za zgradbo vodovoda	193.000 Din
V Žvirčah (Žužemberk) za zgradbo kapnice	70.000 »
V Tisovcu (Struge) za zgradbo kapnice	70.000 »
V Drganju selu (Smihel-Stopiče) za zgradbo kapnice	95.000 »
V Podlipah za asanacijo studenca	8.000 »
V Žužemberku - Lazu za zgradbo kapnice	70.000 »
V Kalu (Prečna) za zgradbo kapnice	70.000 »
V Dol. Krži za zgradbo zajetja	20.000 »
V Vavpi vasi za zgradbo vodnjaka	16.000 »
V Gornjovcu (Krtka) za asanacijo studenca	15.000 »
Skupaj	627.000 Din

Kakor ste lahko prebrali, vrši Higijenski zavod kljub omejenim kreditom v

polni meri svojo dolžnost. Nedvomno je edino opravičen, da vrši asanacijsko delo po naših vaseh, ker vpoštevajo v nasprotju z drugimi institucijami povsod le zdravstvene razloge. —k.

Proslava železničarjev

Naša največja strokovna, nepolitična železničarska organizacija Udruga jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, oblastna uprava Ljubljana za Slovenijo, proslavi v dne 7. in 8. septembra 20-letnico obstoja društva.

Na predvečer proslave prirede železničarji bakljado z obče znano prvovrstno železničarsko godbo »Sloga«.

Isti dan ob 20 zvečer prirede železničarji pevski koncert v dvorani hotela Union, na katerem nastopita mešani zbor narodno železničarskega glasbenega društva »Sloga« in moški zbor glasbenega društva »Dravec« iz Maribora.

Na tem koncertu bodo pokazali železničarji svojo pevsko umetnost in sposobnost, katero goji na kulturnem in glasbenem polju.

Ze danes opozarjamo javnost na vsa društva, da blagovolijo upoštevati ta koncert in da ne bo isti dan sličnih prireditev.

V nedeljo dne 8. septembra t. l. se proslavi 20-letnico v veliki dvorani hotela »Union«, kjer se bo obrazložil pomen proslave in delo društva.

Ob navzočnosti starih članov, ki so pri ustanovitvi društva sodelovali, in ob navzočnosti zastopnikov in članov Udruga nja cele države (Zagreb, Sarajevo, Subotica, Beograd in Split) ter zastopnikov narodno železničarskih organizacij iz Češke in Poljske se vrši razvite novega društvenega prapora, s katerim na čelu bo organizacija stopala čvrsto in poživljeno v nadaljnjo borbo za pravice in dobrobit jugoslovanskega železničarstva. Upamo, da bo javnost s svojo naklonjenostjo in simpatijami napram našim podjetnim in agilnim železničarjem podpirala to slavje osobito, da se odzove povabilu na koncert in popoldansko družabno veselico, ki se bo vršila isti dan na vrtu hotela »Union«.

"NICOTLESS"

je žepni aparat za takojšnje denikotiniziranje cigaret, cigar in tobaka. »Nicotless« reducira na minimum vse zdravju škodljive snovi kakor nikotin, piridin in amonijak, ne da bi vplival na okus in aromo tobaka. Svetovnoznani kemični inštituti so potom analize ugotovili, da uniči »Nicotless« 65 do 80 odstotkov teh strupov.

Apart za stalno uporabo Din 20.—, Stepičnica 10 gr. Nicotless Din 10.—.

Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in trafikah.

Zastopstvo za Jugoslavijo: »Nicotless«, lekarna Fr. Kuralt, Ljubljana.

Pred sodiščem.

— Obtoženec!
— Kaj pa je?
— Bili ste že kaznovani zaradi odeduštva, tatvine in razžaljenja.
— Pst, ne tako glavo, gospod sodnik! Med občinstvom je moja nevesta.

